



Tony

Over het boek

Auteur: Bouke Billiet

Illustrator: Marjolein Pottie

Uitgeverij: Lannoo

Over de makers

Bouke Billiet (1981), geboren en getogen Gentenaar, debuteerde in 2012 met het boek "In de naam van TienKamelen," een maatschappijkritisch verhaal over mensen zonder papieren. Dit leverde hem meteen een nominatie voor de Bronzen Uil op. Naast auteur is hij ook geschiedkundige en lid van een boekenclub. Met Tony is hij toe aan zijn eerste boek voor jonge lezers. In 2018 publiceerde hij wel al het prentenboek "De ijsbeer en de nacht."

De eveneens Vlaamse **Marjolein Pottie** (1970) heeft intussen meer dan vijftig boeken geïllustreerd sinds haar debuut in 1995. Ze studeerde functionele grafiek aan het Sint-Lucas Instituut in Gent. Daarna werkte ze jaren voor de krant als vormgever. Na de geboorte van haar tweede kind verruilde ze haar baan voor een leven als illustrator. Ze heeft intussen heel wat prijzen gewonnen, waaronder de Boekenpauw.

Korte inhoud

Het schaap Tony wil de wereld veroveren die zich uitstrekt buiten de kinderboerderij. Hij schopt het van schaap zowaar tot burgemeester en zelfs tot gevangene. Maar zelfs dan geeft Tony zich niet gewonnen. Hij vindt altijd een oplossing, ook al is dat niet per se de meest aanvaardbare of gangbare.

1. HET VERHAAL

1.1. Personages

Zowel de flaptekst als de eerste pagina beginnen met "Tony is/was een onbeleefd schaap."

- Vinden de juryleden dit een juiste beschrijving? Is Tony onbeleefd?
- Welke uitleg geeft het boek voor deze openingszin? (niemand vertelt hem waar te gaan of wat te doen, hij duwt mensen omver)
- Waaraan ligt Tony's onbeleefdheid? (schaap vs. mensen, kinderboerderij vs. wereld)
- Blijft hij zo in het hele verhaal? (hij pikt vaardigheden op maar blijft wel Tony)
- Vinden de andere personages hem ook onbeleefd? Zie je een verschil tussen personages? (de mensen in het ouderenhuis vinden hem aanvankelijk leuk, later niet meer; idem voor Kiko, Edison en de burgemeester; de autoverkopers hebben het van bij het begin aan de stok met hem evenals de rijken wiens huizen hij herverdeelt)
- Waarom zou de schrijver voor een onbeleefd schaap gekozen hebben i.p.v. voor een braaf schaap? (op de korrel nemen van wat mensen allemaal doen, rechttoe rechtaan levert soms meer op dan eindeloos rond de pot draaien, vaart in het verhaal, leuke dynamiek met de andere personages, humor)

1.2. Stijl

- De toon van “Tony” is al gezet nog voor het verhaal begint. Alvorens over het verhaal te beginnen, kan je de cover en de eerste twee illustraties met de juryleden bekijken.
 - Wat zie je op de tekeningen?
 - Wat voor indruk krijg je van Tony?
 - Hoe zorgt de illustrator ervoor dat je deze indruk krijgt?
 - Beschrijf de tekenstijl. Mogelijke woorden: humoristisch/serieus, kleurrijk/zwartwit, levensecht/gestileerd, simpel/gedetailleerd, getekend/geschilderd/collage.
 - Vind je dat de stijl bij het verhaal past? Waarom wel/niet?
- De tekeningen van Pottie komen hedendaags over. Tegelijk maakt ze gebruik van een eeuwenoude techniek bij het begin van elk hoofdstuk. Laat de juryleden enkele voorbeelden van middeleeuwse initialen zien. Die vind je onder andere op
 - <https://new.artsmia.org/programs/teachers-and-students/teaching-the-arts/five-ideas/medieval-illuminated-manuscripts>
 - <https://www.facsimiles.com/worlds-of-wisdom/of-art-and-history/the-art-of-initials-when-letters-become-images>
 - <https://ascholarlyskater.com/2015/10/06/initials-and-capital-letters-day-six-of-medieval-manuscripts/>
 - Wat hebben deze oude manuscripten met Tony te maken? (de initialen)
 - Was de kleine illustratie bij het begin van elk hoofdstuk je opgevallen?
 - Wat zou de functie van deze kleine tekening kunnen zijn? (sneak peak, samenvatting, hoogtepunt, ...)

De illustrator vertelt hierover het volgende: ‘Ik had een prachtig geïllustreerd boekje “De zeer schone uren van juffrouw Symforosa” gekregen, en Tony was dan ook eerst een pentekeningenschaap. Maar die Tony was toch niet stoer genoeg. De volgende was uitgesneden uit zwart papier, maar was dan weer net iets té stoer.’ Op de foto’s in bijlage kan je het boekje zien waardoor Marjolein Pottie zich liet inspireren en de verschillende stappen om tot de uiteindelijke Tony te komen. In dit filmpje zie je haar aan het werk:

<https://vimeo.com/1003942022/ce90a352e8?share=copy>

- De stijl wordt niet alleen bepaald door de tekeningen maar ook door de woorden van Bouke Billiet.
 - Hoe zou je zijn stijl omschrijven? (grappig, strak, rechttoe rechtaan, ...)
 - De auteur maakt ook dankbaar gebruik van het feit dat haar hoofdpersonage een schap is. Kan je voorbeelden geven? Als ze niet meteen komen, kan je volgend lijstje als leidraad gebruiken.
 - “Steden zijn enorme stallen waar de mensen wonen. Dicht bij elkaar, dat vinden ze leuk. Sommigen wonen op de grond, maar de meesten wonen in de lucht.” (p.11)
 - “‘Dit is het leven’, zei Tony, terwijl hij een kalvertje in zijn mond stak. ‘Is dit het leven?’ vroeg hij. ‘De andere schapen lijken er tevreden mee’, zei Adinda. ‘De andere schapen zijn domme geiten’, gromde Tony.” (p.17)
 - “‘Tot ziens, Tony! Voor een schap ben je geen ezel!’” (p.17)
 - “‘De wereld is groot’, had Adinda gezegd, dus hij had heel wat werk voor de boeg, misschien wel tot na de middag.” (p.20)
 - De passage waar Tony ontsnapt (pp.21-24): het genieten van de “gezonde buitenlucht” (pp.22 en 24), “schapachtig” kijken (p.23), “dom schap” (p.23)
 - “‘Weet je dan niet dat de burgemeester beslist over wat er in je stad gebeurt, wat er op een plein komt en hoe vaak je je ramen moet wassen?’ Maar de man haalde alleen maar zijn schouders op en liep verder. ‘Maar... mensen zijn geiten!’, stampvoette Tony.” (pp.58-59)
 - “Tony trok zich van de hele heisa niks aan, liep het podium op, stak een stuk MIXA-kauwgom in zijn mond en ging op een van de twee stoelen zitten. ‘Zijn jullie klaar met mekkeren? Kunnen we beginnen aan het debat?’” (p.63)

1.3. Vertelperspectief / structuur

- Door wiens ogen lezen we het verhaal? (Tony)
- Gebeurt dit via een ik-verteller of een hij-verteller? (hij)
- Heb je voor de vorige vraag het boek moeten openslaan? Met andere woorden, leek het of Tony dicht bij jou als lezer stond of niet?
- Normaliter kiezen auteurs voor een ik-verteller als ze de lezer een inkijk in een bepaald personage willen geven. Toch slaagt Bouke Billiet daar met een hij-verteller ook zeer goed in. Hoe komt dat? (dialogen, gedachten van Tony worden weergegeven, schrijfstijl is strak, grappig en direct, helemaal zoals je dat van een onbeleefd schaap verwacht)
- Waarom zou de auteur het verhaal vanuit Tony's standpunt brengen? (levert grappige situaties op, kans om verdoken en onverdoken kritiek op mensheid te leveren, een frisse blik, verrassingseffect)

1.4. Einde

- Hoe eindigt het boek? (Tony lost 'alles' op en gaat dan verder de wereld veroveren, met MIXA-kauwgom)
- Had je dit einde verwacht? Waarom wel/niet?
- Op welke manier heeft de auteur dit einde met het begin verbonden? (de kauwgom keert terug, de oorspronkelijke drijfveer van Tony komt weer boven)
- Past dit einde bij het boek voor jou? Waarom wel/niet?
- Wat denk je dat er daarna met Tony gebeurt?

2. VERWERKING

2.1. Helden

- In het begin van het boek redt Tony Edison uit het water. Hij is een held.
 - Hoe merk je dat? (applaus, dank, krant, op bezoek bij burgemeester)
 - Wat vindt Tony van zijn heldenstatus? (leuk maar ook vreemd)
 - Waardoor verandert dit? (hij houdt zich niet altijd aan de regels; zijn maatregelen treffen bijv. de autoverkopers, de wegenbouwers en de rijke mensen)
 - Wat vind je van deze verandering?
 - Onafgezien van het feit dat Tony een schaap is, is dit een realistische evolutie?
 - Kan je voorbeelden uit onze wereld geven?
- Tony belandt uiteindelijk in de gevangenis.
 - Vind je dit terecht?
 - Hoe lost de auteur dit op? (zijn dakloze vriend Hoepel belandt bij hem in de cel en is na een dag weer vrij en kan een boodschap overbrengen)
 - Wat vond je van deze ingreep?
 - Loopt het in het echt ook altijd zo goed af? Met andere woorden, wat doet deze ingreep voor de geloofwaardigheid van het verhaal?

2.2. Maatschappijkritiek

- Het boek leest vlot weg en is met de nodige humor geschreven. Tegelijk laat de auteur via Tony geregeld een kritische stem horen. Die kritiek betreft niet zozeer een bepaalde handeling of een specifiek personage maar een systeem of maatschappelijk gegeven waarin de personages functioneren en het verhaal gesitueerd is.
 - Waar heeft Tony zijn bedenkingen bij? (groenbeleid, veel geblaas en weinig wol, mensheid in het algemeen, auto's, ouderen die buiten maatschappij gezet worden,...)
 - Welk antwoord heeft Tony hierop? (meer parken i.p.v. snelwegen, paar dingen beloven en die dan ook doen bussen i.p.v. auto's, winkel en bib in rusthuis zodat mensen familiebezoek kunnen combineren met boodschappen,...)
 - Wat vind je van zijn kritiek en bijhorende oplossingen?

- Past de kritiek bij het personage Tony? (hij neemt inderdaad geen blad voor de mond, onbeleefd weet je wel; als schaaap heeft hij gras nodig; als dier is hij niet geconditioneerd door de retorische omwegen die politici lijken nodig te hebben)
- Kan je nog dingen bedenken die in de mensenwereld anders zouden kunnen?

OPDRACHT: RECLAME**MATERIAAL**

-
- (wit, klad of gekleurd) papier
 - stiften/kleurpotloden/eventueel verf & borstels
 - stof & lijm/kranten/tijdschriften/foto's
-
- Er is één thema dat in het boek ook speelt maar waar Tony, gek genoeg, helemaal in meegaat. Toch is ook hier enige kritiek, zij het niet via Tony, te lezen tussen de regels. Raden de juryleden waarover het gaat? Tip: neem er pagina's 15 tot 17 even bij. (reclame)
 - In het boek laat Tony zich door een aantal reclameslogans leiden. Bekijk eerst de reclames uit het boek.
 - Welke rol spelen ze? (soort gidsen voor Tony)
 - Is die rol meteen duidelijk? (neen, aanvankelijk gewoon grappige noot in het boek)
 - Bedenk vervolgens zelf producten die het verhaal ook hielpen of hadden kunnen helpen. Maak hiervoor een slogan en tekening. Leg alle tekeningen samen en bespreek. Laat de andere juryleden raden waarvoor je reclame is en welke rol ze speelde of kan spelen in "Tony".

Noot: je kan deze opdracht individueel uitvoeren of in kleine groepjes.

3. MEER LEZEN

- De reeks over Bob Popcorn door Maranke Rinck en Martijn Van der Linden (ill.) (Querido) hoofdpersoonage Bob is ook eigenzinnig <https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=bob%20popcorn>



Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de juiste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

Bijlage 1a

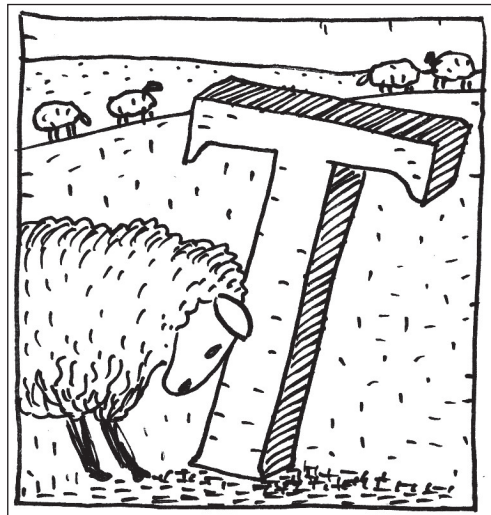
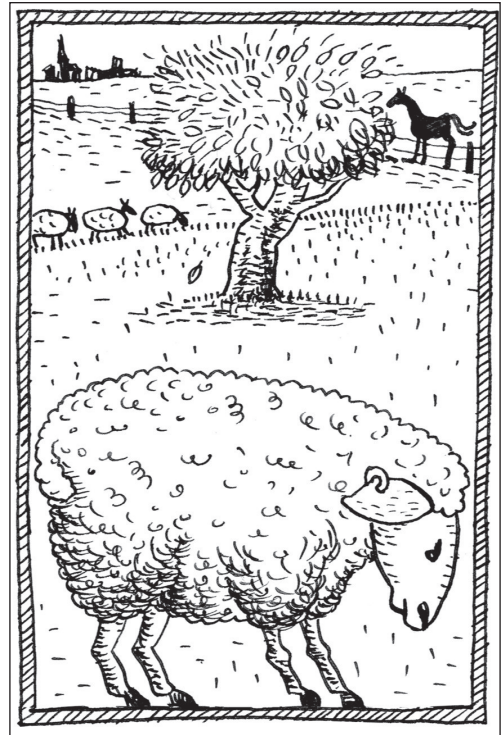
WINTER



Buiten is alles sneeuw en duisternis.

Hierbinnen ronkt en bloost de stoof, het lamplicht legt een ronde klaarte op de tafel, waar rond Symforosa met twee begijntjes aandachtig is naar 't bonte 'Gansekensspel'.

Die blozende, die van de buitenkant, heet juffrouw Siemus, en de andere met haar bebrild, wassen gezichtje, juffrouw Halverdyck-Doorn, ene uit Holland; die twee begijntjes wonen in één huis, en komen 's winters alle donderdagen bij juffrouw Symforosa met het ganzenspel zich amuseren.



Bijlage 1b

